

Loviisan kaupungin ja
Lapinjärven kunnan
hyvinvointikatsaus 2017

Sisällys

Johdanto	2
1. Talous ja elinvoima	5
1.1. Väestö	5
1.2. 0–17-vuotiaat	5
1.3. Demografinen huoltosuhde	6
1.4. Lapsiperheet	6
1.5. Kuntien yleinen pienituloisuusaste	6
1.6. Työlliset.....	7
1.7. Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18–24-vuotiaat	7
2. Väestöryhmien vuosittaiset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kuvaukset	9
3. Suunnitelma vuodelle 2018.....	10

LIITE Toteutuma 2017

Johdanto

Terveydenhuoltolain 12. §:n mukaan kunnan on raportoitava valtuustolle vuosittain kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutuneista toimenpiteistä ja valmistettava vähintään kerran valtuustokaudessa laajempi hyvinvointikertomus.

Loviisan kaupungin ja Lapinjärven kunnan yhteiset laajat hyvinvointikertomukset on hyväksytty kuntien valtuustoissa vuosina 2014 ja 2017 (hyvinvointikertomus vuodelta 2013 ja hyvinvointikertomus vuosilta 2014–2016). Vuosien 2014–2016 laajassa kertomuksessa arvioitiin ikäryhmittäin terveyden ja hyvinvoinnin toteutumista kunnissa niiden suunnitelmien pohjalta, jotka oli kirjattu vuoden 2013 kertomuksesta nousseiden kehitystarpeiden pohjalta, ja jotka perustuivat silloisiin kuntastrategioihin.

Vuoden 2016 lopulla sekä Loviisan kaupunki että Lapinjärven kunta julkaisivat uudet kuntastrategiat ja näiden strategioiden mukaan valmistui myös kuntien hyvinvointisuunnitelma vuosille 2017–2020.

Lakiin perustuen julkaistiin myös erikseen lasten ja nuorten hyvinvointikertomus sekä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma yhdessä yleisen, kaikkia ikäryhmiä koskevan kertomuksen ja suunnitelman kanssa.

Hyvinvointisuunnitelmasta, katsauksista ja valtuustokauden loputtua annettavasta hyvinvointikertomuksesta vastaa moniammatillinen työryhmä, jossa jäsenenä on edustajia kunnan kaikista hallintokunnista ja kolmannesta sektorista. Työryhmä nimitetään valtuustokaudeksi ja se käyttää tarvittaessa työssään asiantuntijoita. Hyvinvointiryhmän jäsenistä kootut pienryhmät vastaavat myös turvallisuusohjelman ja ehkäisevän mielenterveys- ja päihdeohjelman päivittämisestä sekä suunnittelevat teemavuosia ja asukkaille suunnattuja kyläiltoja yhdessä kyläyhdistysten kanssa.

Hyvinvointikatsaus

Vuosittaisissa hyvinvointikatsauksissa käytetään indikaattoreina kansalliselta tasolta saatavia tilastotietoja kuntien taloudesta ja elinvoimasta, kuntien omia tilastoja ja esimerkiksi TEAviisarin (terveydenedistämisasiivisuus kunnissa) tuottamia kuntakohtaisia tuloksia.

Tässä hyvinvointikatsauksessa päivitetään hyvinvointikertomuksen kuntia koskevia indikaattoritietoja niiltä osin kuin se kansallisissa tilastotiedoissa on mahdollista (tiedot päivittyvät viiveellä). Laaja hyvinvointikertomus julkaistaan vuonna 2021, jolloin tehdään koko valtuustokauden analyysi valituista indikaattoritiedoista.

Hyvinvointikatsauksessa käytetyt kuntastrategioista johdetut painopisteet

Hyvinvointityöryhmä valitsi hyvinvointisuunnitelman 2017–2020 painopistealueiksi neljä pääkohtaa, jotka on johdettu Loviisan kaupungin ja Lapinjärven kunnan vuonna 2016 julkaistuista strategioista:

1. Asukkaiden aktiivisuus, yhteisöllisyys ja osallistaminen
2. Asukkaiden terveelliset elintavat
3. Asukkaiden arjen turvallisuus
4. Asukkaiden työllisyyden ja taloudellisen hyvinvoinnin edistäminen

Painopistealueiden toimenpiteet on hyvinvointisuunnitelmassa jaettu koko valtuustokaudelle ja vuosittain raportoidaan niitä toimenpiteitä, joista on saatavissa vuosittaista tilastoa tai toiminnoilla on pyritty

vaikuttamana asukkaiden hyvinvoinnin ylläpitämiseen tai edistämiseen. Tiedon raportoinnissa käytetään muun muassa keskustusten laatimia vuosittaisia toimintakertomuksia.

Vertailukunnat

Vertailukunniksi työryhmä valitsi Itä-Uudenmaan kunnista Sipoon ja Porvoon sekä muista kunnista Hangon. Hangon kaupunki on ollut vertailukuntana edellisissäkin hyvinvointikatsauksissa sen Loviisan kaupunkirakenteeseen verrattavuuden vuoksi. Indikaattorien tarkastelussa ilmiöitä tarkastellaan myös koko maan tilanteeseen verrattuna.

TEAvisari

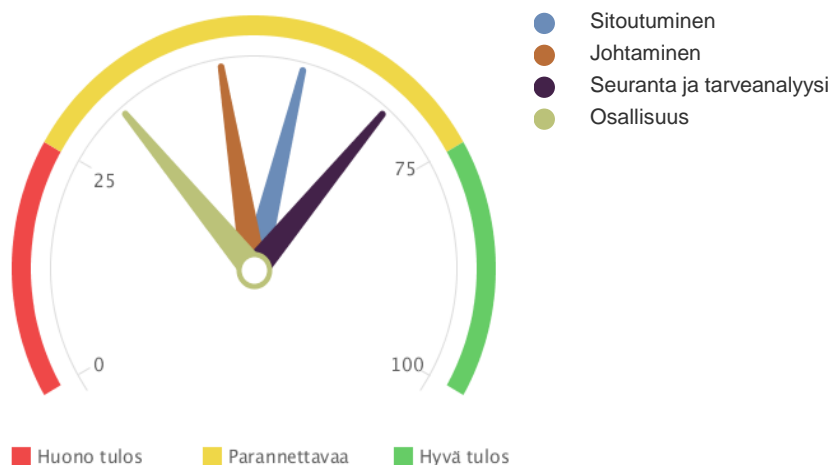
TEAvisari-tulosten tarkastelu tarjoaa hyvää tietoa kuntien eri sektoreiden terveydenedistämiskiivisuudesta. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) mittaa kuntien terveydenedistämiskiivisuutta vuosittaisilla kyselyillä, jotka vuosittain kohdistetaan kuntien eri hallinnonaloille. Vuonna 2017 kysely kohdistettiin palkatulle kuntajohdolle. Vuonna 2018 on vuorossa kysely perusopetuksen terveydenedistämiskiivisuudesta. Muita kokonaisuuksia kyselyssä ovat lukiokoulutus, ammatillinen koulutus, liikunta, perusterveydenhuolto ja ikääntyneiden palvelut.

	Loviisa	Lapinjärvi	Hanko	Koko maa
Kuntajohto (yleisarvosana)	55	50	67	79
Sitoutuminen	53	56	78	78
Johtaminen	67	46	75	75
Seuranta ja tarveanalyysi	67	67	85	85
Osallisuus	33	33	79	79

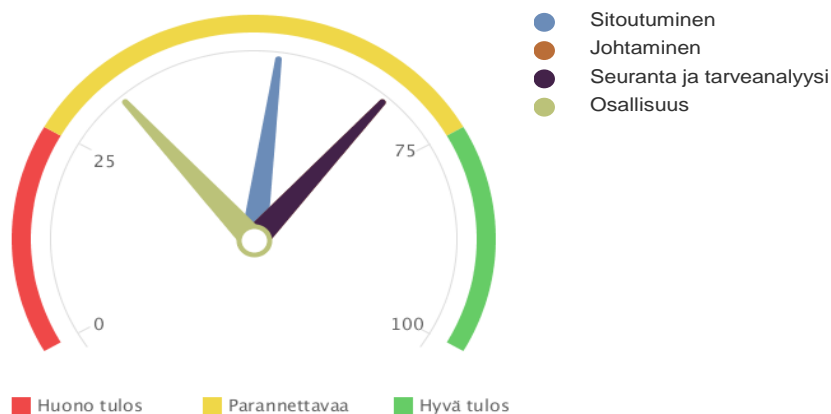
Taulukko 1. Kuntajohdon terveyden edistämisen tulokset vuonna 2017

Taulukon numerot on kuvattu myös oheisissa viisarikuvioida, josta kuntajohdon terveydenedistämiskokonaisuudet näkyvät selkeästi. Taulukkoon saadut tulokset koostuvat monista eri osiosta, joissa jokaiseen osioon sisältyy 10–12 kysymystä kuntien eri toiminnoista. Kokonaisuudessaan vuosittaisessa kyselyssä on noin 140 erilliskysymystä vastattavana. Tarkempia kuntakohtaisia kokonaisuuksia voi tarkastella [Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen verkkosivustolta](#).

Kuntajohto : Lapinjärvi 2017

Kuntajohto : Loviisa 2017

Taulukko 2: TEA Viisari – Kuntajohto. Loviisan kaupungin kuvassa ”Johtaminen” ja ”Seuranta ja tarveanalyysi” saivat saman arvon 67, joten ”Johtaminen” peittyy saman ”Seuranta ja tarveanalyysi”-viisarin alle.

Kehittämiskohteet

Kehittämiskohteina kunnilla yleisesti on muun muassa ennakoarvioiden (esimerkiksi IVA = ihmisiin vaikuttavien päätösten ennakoarviointi) käyttöönotto, asukkaiden osallisuuden lisääminen (esimerkiksi osallisuuden kirjallinen toimintamalli = osallisuusohjelma). Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet ja vastuutahot ovat järjestetty kuntien sisällä hyvin. Sote-uudistuksen myötä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on edelleen kunnan toimintaa, mutta maakunnassa tehtävät alueelliset hyvinvoinnin linjaukset vaikuttavat jatkossa vahvasti myös kuntien toimintaan. (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen yhteenveto kehittämiskohteista)

1. Talous ja elinvoima

Hyvinvointikatsauksessa kuvataan työryhmän valitsemaa, terveyden ja hyvinvoinnin kannalta oleellisia kunnista yleiskuvaa antavia indikaattoritietoja.

1.1. Väestö

	2016	2017
Koko maa	5 503 297	5 516 224
Hanko	8 663	8 522
Lapinjärvi	2 739	2 706
Loviisa	15 208	15 098
Porvoo	50 144	50 172
Sipoo	19 922	20 310

Taulukko 3. Kuntien väestömäärät (ennakkotieto) 31.12.2017 (Tilastokeskus)

Loviisan kaupungissa oli väestöä 15 208 henkilöä 31.12.2016 ja 15 311 henkilöä 31.12.2015, vähennystä 103 henkilöä. Lapinjärven kunnan vastaavat luvut olivat 2 779 henkilöä 31.12.2016 ja 2 739 henkilöä 31.12.2015, vähennystä 40 henkilöä. Vertailukunnista eniten väestönkasvua oli Porvoossa ja Sipoossa. Myös Hanko menetti asukaslukuaan (9 201 -> 8 663 asukasta).

Väestön yli 65-vuotiaiden määrä Suomessa on viime vuosina ollut noin 20 % väestöstä. Vertailukunnista yli 65-vuotiaiden osuus oli suurin Hangossa (29 %). Loviisassa yli 65-vuotiaiden osuus väestöstä oli 26,5 % vuonna 2016 ja Lapinjärvellä 27,9 %. Loviisan väestöstä 50,1 % on 25–65-vuotiaita ja lapinjärveläisistä 49,8 %. (Lähde: Sotkanet)

1.2. 0–17-vuotiaat

	2015	2016
Koko maa	19,6	19,5
Hanko	16,8	16,5
Lapinjärvi	18,0	17,8
Loviisa	17,9	17,7
Porvoo	21,3	21,2
Sipoo	24,1	23,9

Taulukko 4. 0–17-vuotiaat, % koko väestöstä (Lähde: Sotkanet)

Väestösuhteutus on tehty Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksessa käyttäen Tilastokeskuksen väestötilaston tietoja. Loviisassa ja Lapinjärvellä ikäluokan osuus sijoittuu hieman valtakunnan keskitason alapuolelle.

1.3. Demografinen huoltosuhte

Demografinen (tai väestöllinen) huoltosuhte ilmaisee, kuinka monta alle 15-vuotiasta ja 65-vuotta täyttäneitä on sataa 15–64-vuotiasta (työikäistä) kohti. Mitä enemmän on lapsia ja/tai eläkeikäisiä, sitä korkeampi huoltosuhteen arvo on.

	2015	2016
Koko maa	58,2	59,1
Hanko	72,3	74,5
Lapinjärvi	72,2	73,1
Loviisa	68,6	69,5
Porvoo	58,3	59,2
Sipoo	58	57,8

Taulukko 5. Vertailukuntien demografinen huoltosuhte (Lähde: Sotkanet)

Tilasto osoittaa, että koko maassa huoltosuhte nousee tulevaisuudessa väestön ikääntymisen myötä syntyvyyden ollessa jatkuvassa laskussa. Kuntakohtaisissa luvuissa huoltosuhte on vertailukunnista korkein Hangossa ja Lapinjärvellä.

1.4. Lapsiperheet

	2015	2016
Koko maa	38,7	38,6
Hanko	33,6	33,6
Lapinjärvi	33,9	34,8
Loviisa	34,5	34,7
Porvoo	41,0	40,7
Sipoo	45,2	44,7

Taulukko 6. Lapsiperheet, % kaikista perheistä (Lähde: Sotkanet)

Indikaattori ilmaisee lapsiperheiden osuuden prosentteina kaikista perheistä. Lapsiperheiksi luokitellaan perheet, joissa on alle 18-vuotiaita lapsia. Perheen muodostavat yhdessä asuvat avio- tai avoliitossa olevat henkilöt ja heidän lapsensa, jompikumpi vanhemmista lapsineen sekä avio- ja avopuolisot ilman lapsia.

Vertailukunnista Porvoo ja Sipoo yltävät valtakunnallisen tason yläpuolelle.

1.5. Kuntien yleinen pienituloisuusaste

Indikaattori ilmaisee pienituloisiin kotitalouksiin kuuluvien henkilöiden osuuden prosentteina kaikista alueella asuvista henkilöistä. Tilasto kuvaa, kuinka suuri osa alueen väestöstä kuuluu kotitalouksiin, joiden tulot jäävät suhteellisen pienituloisuusrajan alapuolelle. Kyse on mittarista, joka kuvaa väestön asemaa suhteellisella tulojakaumalla.

	2015	2016
Koko maa	12,7	12,7
Hanko	10,8	10,3
Lapinjärvi	12,8	13,3
Loviisa	12,2	12,6
Porvoo	8,6	8,6
Sipoo	5,8	6,0

Taulukko 7. Kuntien yleinen pienituloisuusaste, Sotkanet

Loviisa ja Lapinjärvi sijoittuvat yleisessä pienituloisuusasteessa valtakunnan keskitasolle.

1.6. Työlliset

Indikaattori ilmaisee työllisten osuuden prosentteina väestöstä. Työllisiksi luetaan 15–74-vuotiaat henkilöt, jotka laskentaviikolla 25.–31.12. tekivät yhtenäkin päivänä ansiotyötä tai olivat tilapäisesti työstä poissa.

	2015	2016
Koko maa	41,1	41,4
Hanko	37,9	37,2
Lapinjärvi	38,7	40,0
Loviisa	38,7	39,5
Porvoo	44,1	44,4
Sipoo	47,3	47,5

Taulukko 8. Työlliset, % väestöstä (Lähde: Sotkanet)

Tässä tarkastelussa Loviisa ja Lapinjärvi jäävät valtakunnan keskitason alapuolelle. (Vuoden 2017 lukuja on lyhyesti selvitetty matriisien osiossa 4)

1.7. Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18–24-vuotiaat

	2015	2016
Koko maa	3,6	3,6
Hanko	4,5	5,0
Lapinjärvi *		
Loviisa	4,3	3,8
Porvoo	5,7	5,9
Sipoo	1,2	1,8

Taulukko 9. Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18–24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä (Lähde: Sotkanet)

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiksi lasketaan tässä yhteydessä vuoden aikana vähintään 10 kuukautena toimeentulotukea saaneet henkilöt.

Indikaattori kertoo kuinka suuri osuus nuorista on pitkäaikaisesti toimeentulotuen piirissä. Pitkäaikaisesti toimeentulotukea saaneet nuoret ovat usein syrjäytymisvaarassa olevia. Heidän elämäntilannettaan pyritään parantamaan erilaisin sosiaalityön menetelmin.

* Lapinjärven luku on niin pieni, ettei sitä ole otettu tilastoon mukaan.

2. Väestöryhmien vuosittaiset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kuvaukset

Liitteenä oleviin matriiseihin on kerätty tieto vuodelta 2017 niiden indikaattoreiden osalta, jotka on hyväksytty hyvinvointisuunnitelmaan. Toimintoja on raportoitu suppeasti, koska osakokonaisuudet kirjoitetaan laajaan hyvinvointikertomukseen vuonna 2020. Matriiseissa on käytetty erilaisia värikoodeja seuraavasti:

Toiminto ei ole toteutunut tai sitä ei ole vielä aloitettu vuonna 2017.

Toiminto on suunniteltuasteella tai aloitettu, mutta tuloksia ei vielä ole.

Toiminto on tehty suunnitellusti loppuun vuonna 2017, mutta kehitys jatkuu edelleen.

Monien asioiden kohdalla esiintyy eri värikoodeja riippuen siitä, missä toteutuksen vaiheessa kyseessä oleva toiminto on.

Yhteenvetoa vuoden 2017 hyvinvointikatsauksesta

Hyvinvoinnin työryhmä kokoontui kahdeksan kertaa vuonna 2017. Joka kokouksessaan työryhmä on työstänyt hyvinvointikatsausta niin, että vuosittaiset raportoinnit voidaan tehdä matriisikaavion mukaan siten, että laajan hyvinvointikertomuksen laadinta helpottuu valtuustokauden viimeisenä vuonna. Katsauksen mallinnuksina käytettiin muun muassa Kouvolan, Porvoon ja Tampereen kaupunkien laatimia hyvinvointikatsauksia ja käytettiin apuna Sähköinen hyvinvointikertomus -työkalun indikaattoritietoa. Jos hyvinvointikatsaus olisi kirjoitettu ainoastaan elektroniseen työkalumalliin, olisi sen luettavuus ja grafiikka kuntakohtaisesti ollut huonoa.

Kuntien hyvinvointityö sisältää paljon muitakin kokonaisuuksia kuin mitä matriiseissa on kuvattu. Työryhmän mielestä kuitenkin oleellisemmat tunnusluvut on kuvattu matriiseihin, joskin vertailtavuutta tai vaikuttavuutta toiminnoissa ei vielä paikallisesti ole kirjattu eikä joidenkin toimintojen kohdalla ole saatavillakaan.

Työryhmä on myös tarkastellut kuntien hyvinvointityötä Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen laatiman hyvinvointityön johtamisen tarkastelun näkökulmasta ja todennut, että kuntiemme hyvinvointityö rakentuu suurelta osalta suositusten mukaisesti. Maakuntauudistus etenee koko ajan ja tulevaisuudessa alueellinen terveyden ja hyvinvoinnin edistämistyö tuo oman lisänsä myös kuntatasolle.

3. Suunnitelma vuodelle 2018

Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ja sen johtaminen kuuluu oleellisena osana myös kuntien talous- ja toimintasuunnitelmiin. Kuntien vuoden 2018 toimintasuunnitelmissa korostetaan tärkeinä osa-alueina

- asukkaiden osallistamista
- 3. sektorin kanssa tehtävää yhteistyötä
- digitaalisten palveluiden kehittämistä
- terveysteknologian hyödyntämistä muun muassa kotihoidossa.

Meneillään oleva sote- ja maakuntauudistus etenee kaikissa osioissaan. Kuntiemme alueilla kokeillaan muun muassa tänä vuonna valinnanvapautta hammashoitopalveluissa ja osallistutaan moniin valtakunnallisiin hankkeisiin, jotka tähtäävät sekä maakunnallisten palveluiden yhdenvertaisuuteen että paikallisen palvelurakenteen hyviin käytänteisiin, niiden säilyttämisen tai kehittämiseen koko alueen kattavaksi toiminnoksi (esimerkiksi terveystalouden VIPA-toimintamalli).

Hyvinvoinnin edistämistä tukevia ohjelmia ja suunnitelmia

- Loviisan kaupungin strategia 2016
- Lapinjärven kunnan strategia 2016
- Loviisan kaupungin talousarvio
- Lapinjärven kunnan talousarvio

- Ikäpoliittinen ohjelma 2013–2020
- Loviisan asuntopoliittinen ohjelma 2030
- Loviisan ja Lapinjärven elinkeino-ohjelma

- Loviisan kaupungin ja Lapinjärven kunnan kotouttamissuunnitelma 2017-
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2017–2020
- Ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön suunnitelma 2015
- Lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyn toimintasuunnitelma Loviisan kaupungin ja Lapinjärven kunnan yhteistoiminta-alueella 2013

- Itäisen Uudenmaan turvallisuussuunnitelma
- Loviisan liikenneturvallisuussuunnitelma

Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen ohjaus- ja työryhmät kaudella 2017–2020:

Ohjausryhmä (Loviisan kaupunginhallituksen päätös 18.9.2018 § 81)

Perusturvajohtaja (15.2.2018 Carita Schröder), ohjausryhmän puheenjohtaja

Thomas Grönholm, sivistysjohtaja

Ulf Blomberg, tekninen johtaja

Sten Frondén, kehittämisjohtaja

Heidi Räihä, Lapinjärven kunnan hyvinvointijohtaja

Luottamushenkilöiden edustajat: Arja Isotalo, Lotte-Marie Uutinen (Loviisa), Minna Alatalo (Lapinjärvi)

Poikkihallinnollinen hyvinvointityöryhmä

Thomas Grönholm, sivistysjohtaja, työryhmän puheenjohtaja

Päivi Heikkilä, hyvinvointikoordinaattori, työryhmän sihteeri

Jaana Iivonen, lasten ja nuorten palvelupäällikkö

Lisbeth Forsblom, senioritoiminnan palvelupäällikkö

Pamela Stenberg, sosiaalityöstä vastaava (5.3.2018 saakka)

(Pia Nyström, varhaiskasvatuspäällikkö,) 1.1.2018 sijainen Sofia Hoff

Leif Eriksson, vapaa-aikatoimen päällikkö

Kirsi Buddas, kroonisten sairauksien vastaava hoitaja

Camilla Stenvall, konsernihallinto ja yleinen hallinto

Petri Hirvonen, työllisyyskoordinaattori

Annika Kuusimurto, ruokapalvelupäällikkö

Timo Tenhunen, koulutuspäällikkö

Maud Östman, ympäristösuojelutarkastaja

Ulf Blomberg, tekninen johtaja

Camilla Stjernvall, Loviisan järjestöt ry.

Kari Martikainen, Lapinjärven suomalainen seurakunta

Tiia Gustavsson, Lapinjärven seniorityön päällikkö

Pia Aaltonen, Lapinjärven sivistystoimen johtaja

1. ASUKKAIDEN AKTIIVISUUS, YHTEISÖLLISYYS JA OSALLISTAMINEN: Kunnan toiminta on asiakaslähtöistä ja palveluhenkistä, vuorovaikutus kuntalaisten ja päätöksentekijöiden välillä on toimivaa (Loviisan strategia).				
TAVOITE	TOIMENPIDE	INDIKAATTORI	TOTEUTUMA	TILANNE
Yhteiset kaikille ikäryhmille:				
Tuetaan kuntalaisten omaehtoista harrastamista ja yhdessä tekemistä, tuetaan yhdistyksiä ja yhteisöjä kuntalaisten hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämiseksi.	Kohdennetut asukaskyselyt.	Asukaskyselyiden tulokset.		
	Teemoitetut kyläillat yhdessä kylä- ja muiden yhdistysten kanssa.	Kyläiltojen määrä ja aiheet, kiinnostavuus.	Suunnitellaan Kehittämisyhdistys SILMU ry:n kanssa kevättä 2018.	
Edistetään eri-ikäisten kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä tasokkailla taide-, kulttuuri-, kirjasto-, liikunta- ja nuorisopalveluilla.	Terveys- ja hyvinvointiluentojen järjestäminen (kunta ja yhdistykset). Yhteistyön muodoista sopiminen.	Järjestetyt luennot.	Vuonna 2017 pidettiin yhteensä 7 erilaista asukkaille suunnattua luentoa, lisäksi Kumppanuustalon käyttöaste on lisääntynyt jatkuvasti (luentojen erittely muualla matriisissa).	
	Taide- ja kulttuuripalveluja tarjolla tasapuolisesti kunnan alueella.	Tehdyt kumppanuussopimukset, yhdistysten kohdetoiminta- ja koulutusavustukset.	Kumppanuussopimukset on tehty Valkon kyläyhdistys ry:n ja Ruotsinpyhtään Kymijokilaakson kylien kyläyhdistys ry:n kanssa. Keväällä 2017 jaettiin yhdistyksille ja seuroille toiminta-, kohde- ja koulutusavustuksia.	
	Kirjastopalvelut ajanmukaisia. (Nuoriso- ja liikuntatoimen palveluja tarjolla koko kunnan alueella.	Tapahtumien määrä/yleisömäärä.	Taide- ja kulttuuritapahtumia oli 153, joiden lisäksi tulee koulujen kulttuuripolku. Kävijämäärät: – Komendantintalo, 3 655 – Ruukin ja Viirilän museot, 14 736 – Almin talo, 5 775.	

		Kirjastojen kävijämäärät/lainausten määrät.	<p>Verrattuna vuoteen 2016 lainausten määrä on laskenut noin 50 000 lainalla. Lainamäärä oli 154 222 lainaa vuonna 2017. Syitä tähän olivat muun muassa pääkirjaston sisäilmaongelmat ja supistettu aukiolo.</p> <p>Kirjastojen yhteenlaskettu kävijämäärä oli 84 248 henkilöä vuonna 2017.</p> <p>Lapinjärvellä lainamäärä oli 38 957 lainaa vuonna 2017 ja kävijämäärä 25 580 henkilöä.</p>	
Edistetään monikulttuurisuutta.	Maahanmuuttajaperheiden hyvä kotoutuminen.	Kotouttamisohjelman indikaattorit.	<p>Kotouttamisohjelma päivitettiin vuoden 2017 aikana, ja kaupunginvaltuusto hyväksyi ohjelman syyskuussa 2017. Työryhmä seuraa indikaattoreiden toteutumista. Tulkkauspalvelut kilpailutettiin 2017.</p>	
Parannetaan kuntalaisten sähköistä tiedonsaantia, yhteydenpitoa ja asiointia.	Kunnan verkkosivujen helppokäyttöisyys; riittävästi yleisöpäätteitä ja neuvontaa asiointiin.	Tehdyt uudistukset.	<p>Verkkopalvelu uudistettiin toukokuussa 2017. Uudistuksessa huomioitiin erityisesti sähköisiä palveluita, tiedon saavutettavuutta ja helppokäyttöisyyttä. Asiakaspalvelutoimistossa on asiakaspäätte ja asiakasneuvontaa.</p> <p>Lapinjärvi: Ammattikorkeakoulujen kanssa järjestettiin ”Digital Wellbeing Sprint”, jossa kartoitettiin digitaalisia ratkaisuja muistiystävälliseen taajamaan.</p>	

			<p>Lapinjärvi: Lapinjärvellä pidettiin ensimmäistä kertaa 31.8.2017 asiantuntijaseminaari ihmislähtöisen Lapinjärven kunnan kehittämiseksi. Aiheina olivat muun muassa ihmislähtöinen kokeilukulttuuri, muistiystävälliset innovaatiot, työllistyminen, yhteistoiminnallinen suunnittelu ja oppimisympäristöt.</p>	
LAPSET JA NUORET:				
Lisätään lasten ja nuorten yhteisöllisyyttä, osallistamista ja vuorovaikutusmahdollisuuksia.	Nuorisovaltuuston toiminnan kehittäminen yhdessä oppilaskuntien kanssa.	Yläkoulujen, lukioiden ja 2. asteen oppilaitosten edustus nuorisovaltuustossa ja nuorisovaltuuston edustajien läsnäolo kunnan luottamuselimissä.	Nuorisovaltuuston jäsenet ovat osallistuneet kokouksiin ahkerasti.	
	Yhteistyön kehittäminen vanhempainyhdistysten kanssa, ylisukupolvinen yhteistyö: koulumummit ja -vaarit.	Kehittämiskokousten määrä, aiheet ja toimeenpannut ideat.	Lasten ja nuorten palveluiden päällikkö osallistui vanhempainneuvoston kokoukseen 14.11.2017 aiheena lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman ja LAPE-hankkeen esittely. Yhteistyö on käynnistynyt vanhempainneuvoston kanssa.	
	Kohdennettujen kyselyiden toteuttaminen lapsille, nuorille ja huoltajille.	Toteutuneiden kyselyjen määrä.	LAPE-hankkeen asiakaskysely lasten, nuorten ja perheiden palvelujen käyttäjien kokemuksista ja kehittämistarpeista toteutettiin 9.10.–19.11.2017. Koulut ovat vastanneet Karvin (Kansallinen koulutuksen arviointikeskus) erityyppisiin kyselyihin. Huoltajille annettiin mahdollisuus osallistua varhaiskasvatussuunnitelman laadintaan.	

	Facebook-sivujen hyödyntäminen vuorovaikutuskanavana.	Toteutunut toiminta.	Perhekeskuksella on toimivat Facebookisivut.	
	Sähköisen asiainninn lisääminen; tehdään koulusta infopiste.	Tulokset ja toimenpiteet.	Toiminnan käynnistäminen on vielä kesken. Tavoitteena on, että toiminta käynnistyy vuoden 2018 aikana.	
TYÖIKÄISET:				
Tuetaan asukkaita digitaalisten ja matalan kynnyksen palvelujen löytämisessä, edistetään kansansairauksien omahoitoa ja ehkäistään syrjäytymistä	Omahoitosivujen päivittäminen ja lisääminen, sähköisten palvelujen lisääminen ja niistä tiedottaminen.	Omahoitosivujen päivitykset. Asiakaspalautekooste kaikkien keskusten sähköisistä palveluista (esim. eterveyspalvelut@loviisa.fi).	Omatoimisivujen päivittäminen ja lisääminen on työn alla. Sähköisistä palveluista on tiedotettu. Käyttö on toistaiseksi vähäistä. Koostetta ei ole suunniteltu vuodelle 2017 tai 2018 vertailutiedon vähäisyyden takia.	
	Vertaistukitoiminta ja kokemusasiantuntijoiden käyttö sosiaalipalveluissa.	Ryhmät ja muu toiminta sekä osallistujien määrät.	Aamuryhmät ovat toiminnassa. Marraskuussa 2017 aloitettiin uutena ryhmänä koulutettujen kokemusasiantuntijoiden pitämä oma vastaanotto, jonka aloituksessa oli vähän osallistujia.	
	Sosiaalipalvelujen asiakasraati.	Kokoontumiskerrat ja toteutetut uudistukset.	Tavoite ei toteutunut.	
	Maahanmuuttajien osallisuuden edistäminen.	Monikulttuuristen tapahtumien määrä, tiedotustilaisuudet, ohjaus- ja neuvontakäyntien määrät, vapaan sivistystyön mahdollisuuksien hyödyntäminen oppimisessa.	Järjestettiin muun muassa kieliopetusta (vapaaehtoiset 41 kertaa), aikuisten uimakouluja (liikuntatoimi), kielikerho koululaisille (vapaaehtoiset) ja ”Ystäväksi maahanmuuttajaäidille” -toiminta (LAPE-hanke).	

			Yhteistyökumppaneita olivat muun muassa Amisto, Opso.fi, seurakunnat ja Suomen Pakolaisapu ry.	
	Etsivän nuorisotyön ryhmätyöskentelyn muodot.	Ryhmien toteutumiset ja osallistujamäärät.	Vuonna 2017 toteutui 7 eriaiheista ryhmää. Osallistujamäärä oli yhteensä noin 100 nuorta.	
	Asukkaille suunnatut kehittämistyöpajat Lapinjärvellä.	Tulokset ja toimenpiteet.	Ihmislähtöisen kunnan kehittämistyöpajoja on pidetty asukkaille. Vuonna 2017 pidettiin muun muassa unelmatyöpajoja ja toteutettiin kyselyitä. Kunnan verkkosivustolla on käytössä ”Viikon kysymys”-osio kuntalaisille.	
SENIORIT:				
Lisätään ikäihmisten yhteisöllisyyttä ja osallistamista. Vähennetään kotona asuvien ikääntyneiden yksinäisyyttä	Ryhmätoiminta yksinäisille ikäihmisille eri kylissä; vapaaehtoiset mukaan toimintaan. Omaishoitajien vertaistukiryhmät. Vertaistukiryhmät muistisairaille.	Ryhmien ja osallistujien määrät.	Senioripalveluissa on järjestetty toimintahetkiä Viirilässä, Ruotsinpyhtään kirkonkylässä ja Sarvisalossa. Ryhmäkoot ovat keskimäärin olleet 12 henkilöä ja ryhmät ovat kokoontuneet 8 kertaa vuoden aikana. Omaishoitajien vertaistukiryhmät kokoontuivat 8 kertaa vuonna 2017. Ryhmiin osallistui noin 5–10 omaishoitajaa ja hoidettavaa. Lapinjärvi: Yhteistyö Itä-Uudenmaan Omaishoitajat ja Läheiset ry:n kanssa on käynnistynyt. Vertaistukiryhmiä muistisairaalle ja heidän omaisilleen on järjestetty Ruotsinpyhtään kirkonkylässä, Loviisan keskustassa ja Pernajan-	

			Liljendalin alueella. Ruotsinpyhtään kirkonkylän ryhmä on kokoontunut 5 kertaa, osallistujia 12–15. Keskustan ryhmä on kokoontunut 6 kertaa, noin 15 osallistujaa. Pernajan-Liljendalin ryhmä on kokoontunut 5 kertaa, noin 10 osallistujaa.	
	Kulttuurikaveritoiminnan kehittäminen.	Yhteistyö yksityisten / kolmannen sektorin kanssa; yhteistyö oppilaitoksen kanssa.	Ulkoiluystävät toimivat usein myös kulttuurikavereina.	
	Asukasraatien kokeilu.	Raatien kokoontumiskerrat ja asiakokonaisuudet.	Palvelutalo Esplanadissa järjestettiin 2.2.2017 keskustelutilaisuus, jonka teemana oli vapaaehtoistyö ja kiinnostus asukasneuvostosta. Tilaisuus, jossa selvitettiin kiinnostusta senioriasukasraatiin, järjestettiin 15.11.2017. Lapinjärvi: VoiTas vertais- ja vapaaehtoistoimijoiden toiminta alkaa vuonna 2018.	
2. ASUKKAIDEN TERVEELLISET ELÄMÄNTAVAT: Kuntalaisten omaehtoista hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä vahvistetaan kehittämällä sujuvia, asiakaslähtöisiä palveluja sekä lisäämällä neuvontaa ja ohjausta omahoitoisuuden tueksi. Kuntalaisille tarjotaan sujuvat ja kustannustehokkaat palvelut.				
TAVOITE	TOIMENPIDE	INDIKAATTORI	TOTEUTUMA	TILANNE
Yhteiset kaikille ikäryhmille:				
Tuetaan omatoimisuutta terveyden ja hyvinvoinnin ylläpitämiseksi, panostetaan ennaltaehkäisevään toimintaan ja kestäväan kehitykseen.	Teemavuosien monialaisen suunnittelun aloittaminen.		Teemaksi vuodelle 2018 on valittu turvallisuus. Teemaa toteutetaan kyläilloissa (suunnitteilla kyläilta vuonna 2018). Hyödynnetään mahdollisesti valtakunnallisia teemavuosia.	

Tarjotaan kaikille avointa tietoa terveyden edistämisestä.	Terveyteen ja hyvinvointiin liittyvät luennot yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa.	Luentojen määrät ja kävijämäärät.	<ul style="list-style-type: none"> – 3 videoluentoa ikäautoilusta (7–10 osallistujaa), – Ikääntyvän kuulo (20 osallistujaa) – Mielen hyvinvointi (20 osallistujaa) – Borrelioosi (15 osallistujaa) – Vitamiinit (16 osallistujaa) – Lasten astma (23 osallistujaa) 	
Ylläpidetään ja lisätään liikuntamahdollisuuksia.	Ainakin yhden uuden lähiliikuntapaikan rakentaminen.	Toteutunut lähiliikuntapaikka.	Liljendaliin on toteutettu uusi lähiliikuntapaikka. Lapinjärvelle on rakennettu Lukkarinpuisto ja skeittipuisto.	
Otetaan käyttöön uusia, kohdennettuja palvelumuotoja.	Puhelinpalvelujen Helmi, Sisu ja Senni aloittaminen perusturvakeskuksen toiminnoissa.	Puhelujen määrä.	<p>Palvelut aloitettiin lokakuussa 2017. Puhelujen määrät, enimmäkseen ohjaus- ja neuvontapuheluja, olivat vuonna 2017:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Helmi (lapsiperheet), 30 kpl – Sisu (työikäiset), 150 kpl – Senni (seniorit), 60 kpl 	
LAPSET JA NUORET:				
Edistetään lasten ja nuorten terveellisiä elintapoja ja vahvistetaan nuorten päihdeettömyyttä.	<p>Nuorten ehkäisevä päihdetyö ja -valistus.</p> <p>Lasten ja nuorten mielenterveyden tukeminen ryhmätoiminnan avulla.</p>	<p>Kouluterveyskyselyjen 2017 ja 2019 tulokset, Hubu-kyselyjen tulokset ja toteutunut toiminta (Hubu = kouluissa toteutettava ehkäisevän päihdetyön menetelmä).</p> <p>Saadut tulokset, esim. Maestro-ryhmät.</p>	<p>Hubu-kyselyt ja niihin liittyvät valistustilaisuudet pidettiin kevään 2017 aikana. Hubu-kyselyissä kysymykset poikkesivat jonkin verran edellisvuodesta, jonka vuoksi tuloksia ei voi suoraan verrata. Päihdeaiheinen vanhempainilta järjestettiin 15.2.2017 yhdessä Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry:n ja poliisin kanssa.</p> <p>Kouluterveyskyselyn 2017 tulosten mukaan nuorten tupakointi ja humalajuominen on vähentynyt</p>	

			vuoden 2013 tuloksiin verrattuna, mutta ylittävät edelleen vähän maan keskiarvon. Nuuskan käyttö alittaa maan keskiarvon ja kannabiksen käyttö on peruskoululaisten osalta maan keskiarvon tasolla, lukiolaisten osalta alle maan keskiarvon.	
	Terveellisten ruokailutottumusten edistäminen	Kouluterveyskysely, kouluruoan menekin seuranta ja palaute	Asiaan on kiinnitetty huomioita ja eritoten yläkoululaisten koululounaan syömisestä parantamiseen on panostettu.	
	Lasten ja nuorten liikunnan edistäminen perusopetuksessa	Move!-testit. Liikkuva koulu. -toiminnan edistämisen tulokset.	Move! -testit on tehty 5. ja 8. vuosikurssin oppilaille. Tuloksia hyödynnetään kouluterveyshoitajien tarkastuksissa. Vapaa-aikatoimen ja koulujen yhteistyöhanke Liikkuva koulu edistää lasten ja nuorten liikumista ja hyvinvointia. Varhaiskasvatuksessa on käytössä ohjelma "Ilo kasvaa liikkuen". Ohjelman päämääränä on, että valtakunnalliset liikunnan suositukset toteutuvat jokaisen lapsen kohdalla.	
TYÖIKÄISET:				
Edistetään työikäisten terveellisiä elintapoja kehittämällä toimintoja kokonaishyvinvoinnin edistämiseksi.	Päihde- ja mielenterveystyön kehittäminen yhdessä erikoissairaanhoidon kanssa VIPA-periaatteella (VIPA = nopean vireillepanon toimintamalli).	Uusien toimintatapojen käyttöönoton kokemukset.	Henkilökunnalle pidetty esittelyjä Kaizen-hankkeesta ja tulevasta VIPA-mallista, joka otetaan käyttöön kevään 2018 aikana.	
	Mielenterveys- ja päihderyhmien toiminta, kokemusasiantuntijoiden käyttö.	Ryhmiin osallistujien määrä, käyneiden määrä, käyntitilastot.	Depressioryhmässä oli 12 asiakasta, ja ryhmä kokoontui 11 kertaa. Avoimessa tiistairyhmässä, jossa oli	

			<p>läsnä kokemusasiantuntija, oli keskimäärin 4 kävijää/kerta.</p> <p>Mielenterveys- ja päihdekokemusasiantuntijoiden oma viikoittainen vastaanotto marras-joulukuussa ei vielä tavoittanut asiakkaita, mutta toimintaa jatketaan ja yritetään tehdä tunnetuksi.</p>	
	WHO 5 -mittarin käyttöönotto, (hyvinvointiseula).	Käyttäjäkokemukset	WHO5-mittarin käyttöä opetellaan. Kokemukset ovat olleet positiivisia.	
	Suun terveydenhoidon omasuunnitelma tarkastuskäyntien yhteydessä (kariuksen ja iensairauksien ehkäisy).	Asiakaskohtaisen toteutumisen seuranta käyntien yhteydessä, seurannan yhteydessä saadut vertailutiedot kariuksen ja iensairauksien vähentymisestä. Toimintaan osallistuminen, koetut tulokset.	Omahoitosuunnitelma on tehty ja käyttö on aloitettu, mutta ei ole vielä ollut laajassa käytössä. Vaikutuksia voidaan arvioida vasta myöhemmin.	
	Painonhallintatoiminta: PPP-ryhmät, Verkkopuntari, yksilöllinen liikuntaneuvonta.	Toimintaan osallistuminen, koetut tulokset.	Liikuntaneuvonnassa kävi 27 asiakasta, ja käyntien määrä oli yhteensä 49 kpl. Kokemukset ovat olleet hyviä. Painonhallintaryhmiä ei järjestetty vuonna 2017, vaan ohjaus tapahtui yksilöohjauksena terveydenhoitajan vastaanotolla.	
	Lähiliikuntapaikkojen ja välineiden hyödyntäminen ja ylläpito.	Liikuntavälineiden lainauskerrat.	Lähiliikuntapaikat, muun muassa frisbeegolfrata, senioripuisto, monitoimikentät keskustassa ja Koskenkylässä, ovat kaikkien asukkaiden hyödynnettävissä. Tilastoa kävijämääristä ei valitettavasti löydy, mutta kävijöitä on muutamia.	

	Liikunta-apteekki, terveysliikunnan kaikille avoin ja maksuton neuvontapiste.	Toiminnan tulokset, neuvonnassa käyneiden määrät.	Liikunta-apteekki kirjastoissa ei saavuttanut ihmisiä toivotulla tavalla. Muutama ihminen kävi neuvonnassa ja liikunnanohjaajan vierailut on korvattu yhteydenottolomakkeella käyntien kannattomuuden takia. Lainattavia liikuntavälineitä on hankittu Liljendalin, Pernajan ja Ruotsinpyhtään lähikirjastoihin. Lainausta on kuitenkin ollut melko vähäistä.	
SENIORIT:				
Järjestetään toimintaa, joka edistää ikäihmisten hyvinvointia ja terveyttä, ja tukee ikäihmisten mahdollisuuksia itsenäiseen ja mielekkääseen elämään eri asumis- ja hoitoympäristöissä.	Erilaiset kuntoryhmät ikäihmisille yhteistyössä vapaa-aikatoimen ja eriyhdistysten kanssa.	Vapaa-aikatoimi kouluttaa vapaaehtoisia toimimaan vetäjinä erilaisille ikäihmisten virkistys- ja liikuntaryhmille.	Erilaisia kuntoryhmiä järjestettiin yhteistyössä vapaa-aikatoimen kanssa. Senioripalvelut ovat järjestäneet voima- ja tasapainoryhmiä Koskenkylässä, Isnäsissä ja Tesjoella, Taasiakodin tiloissa. Ryhmissä on ollut keskimäärin noin 12 henkilöä ja Isnäsin ja Tesjoen ryhmät ovat kokoontuneet kerran viikossa. Eläkeläisjärjestö Loviisan seniorit ry on tehnyt yhteistyötä Loviisan kaupungin senioripalvelujen kanssa ja pitänyt Taasiakodin ryhmää joka toinen viikko. Koskenkylän ryhmä on kokoontunut joka toinen viikko. Lapinjärvi: Muistiystävällisen taajaman suunnittelu alkoi vuonna 2017. (Sosiaali- ja terveysministeriön Täytyy-hanke)	

	<p>Vapaaehtoisten ulkoiluystävien toiminnan ylläpito ja kehittäminen.</p>	<p>Koulutetaan lisää ulkoiluystäviä ja pidetään säännöllisesti yhteyttä ulkoiluystäviin. (Mittarit: koulutustilaisuuksien ja osallistujien määrät sekä ulkoiluystävien kokonaismäärä – kuinka paljon lisääntynyt?).</p>	<p>Ulkoiluystävien määrä on lisääntynyt. Tällä hetkellä on 46 ulkoiluystävää. Vuonna 2017 järjestettiin yksi koulutus.</p> <p>Lapinjärvi: Kaikille ikäihmisille avoin tasapainoryhmää on järjestetty kahdesti viikossa. Osallistujamäärä on kasvussa.</p>	
	<p>Erilaisten ennaltaehkäisevien ja kuntouttavien työmenetelmien kehittäminen ja juurruttaminen kotihoidossa, alkoholin käytön ja mielenterveysongelmienhuomioiminen, asiaan puuttuminen.</p>	<p>”Kunnon hoitajien” koulutus vuosittain ja ennaltaehkäisevää kotikuntoutusta ikäihmisille (määrät ja kerrat).</p> <p>Yhteistyön lisääminen A-klinikan aikuissosiaalityön kanssa, verkostokokoukset.</p>	<p>Kunnonhoitajakoulutus järjestettiin 3 kertaa vuonna 2017. Osallistujien kokonaismäärä oli 32.</p>	
	<p>Osa senioripalvelujen lähihoitajista osallistuu mielenterveystyön ja päihdetyön lisäkoulutukseen.</p> <p>Sosiaaliohjaaja palkattu senioripalveluihin.</p>	<p>Lisäkoulutuksen käyneet lähihoitajat sekä koulutuksessa kehitetyt työmallit.</p>	<p>15 lähihoitajaa senioripalveluista on aloittanut mielenterveystyön ja päihdetyön lisäkoulutuksen oppisopimuksella.</p> <p>Sosiaaliohjaaja tekee yhteistyötä aikuissosiaalityön kanssa</p> <p>Lapinjärvi: Aloitettu alueellisen tehostetun kotikuntoutuksen projektin valmistelu.</p> <p>Lapinjärvitalohankkeen eteneminen edistyy suunnitelmien mukaisesti. Rakentamisaikataulun mukaan ensimmäiset talot rakennetaan vuonna 2018.</p>	

3. ASUKKAIDEN ARJEN TURVALLISUUS: Asukkaiden arjen hyvinvointi on sujuvaa ja häiriötöntä; siihen yhdistyy kuntalaisten hyvinvointi, vahva sosiaalinen yhteisöllisyys, taloudellinen vakaus ja yhteiskunnallinen elinvoimaisuus (Itä-Uudenmaan turvallisuussuunnitelma 2015).				
TAVOITE	TOIMENPIDE	INDIKAATTORI	TOTEUTUMA	TILANNE
Yhteiset kaikille ikäryhmille:				
Arjen turvallisuus on osa asukkaiden ja yhteiskunnan normaalia toimintaa ja luo edellytyksiä hyvinvoinnin edistämiseksi. Monialaista yhteistyötä kehitetään kaikissa keskuksissa.	Turvallisuusohjelmassa olevat ikäkausikohtaiset tavoitteet.	Turvallisuusohjelman indikaattorit.	Turvallisuuden toimenpideohjelmaa vuosille 2015–2017 arvioidaan erikseen vuoden 2018 aikana.	
	Turvallisuuskyselyt joka toinen vuosi.	Kyselyjen tulokset.	Seuraava kysely toteutetaan vuonna 2018.	
	Turvallisuuskävelyt vuosittain.	Toteutettavat toimenpiteet.	Ruotsinpyhtään kirkonkylä: Liikennemerkki, valaistuksen parantaminen, liikennepeili yhteen risteykseen.	
Maankäyttö ja rakentaminen ovat suunnitelmallisia.	Uuden alueen kaavoitus Määrlahteen.	Alue on kaavoitettu.	Kaavoitus on käynnissä.	
	Kunnallistekniikan rakentaminen valmiiksi Israelinmetsän alueella.	Alue on valmis.	Israelinmetsän kadut on rakennettu valmiiksi. Leikkipaikka on vielä rakentamatta. Lapinjärvellä Husulanmäen kaavoitus alkoi. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) oli nähtävillä kesällä 2017.	
Lähivesistöjen tila saadaan paremmaksi.	Vesistöjen hyvinvointiin tähtäävien hankkeiden jatkaminen (Jokitalkkari, Nutrinflow- ja Loviisanjoki-hankkeet).	Hankkeissa asetettujen tavoitteiden toteutuminen.	Hardombäcken on saneerattu, tulvahyllyjä ja pohjapato on rakennettu ja rumpuja on saneerattu. Nutrinflow-hanke jatkuu vuoden 2018 loppuun. Loviisanjokihanke on lupamenettelyvaiheessa. Jokitalkkarihanke jatkuu. Porlammin jätevedenpuhdistamossa uusittiin esikäsittely ja käytettävät kemikaalit vaihdettiin.	
Energiaa säästetään.	Kaikkien vanhojen katuvalaisimien vaihto vähemmän energiaa kuluttaviksi.	Vaihdettu määrä katuvalaisimia.	Vuoden aikana vaihdettiin noin 300 valaisinta led-valaisimiin.	

			Lapinjärvellä jatkettiin katuvalosaneerauksia.	
Parannetaan liikenneturvallisuutta.	Katujen pinnoitteiden parantaminen.	Pinnoitetut kadut, km.	Vuoden aikana pinnoitettiin noin 2 km uusia katuja. Lisäksi uusittiin pinnoitetta noin 4 km.	
	Kevyenliikenteen väylien ja jalkakäytävien pinnoitteiden kunnon parantaminen.	Pinnoitetut väylät, km.	Vuoden aikana uudelleen pinnoitettiin noin 1 km.	
	Loviisan kaupungin ja ELY-keskuksen liikenneturvallisuus-suunnitelman mukaisten hankkeiden toteuttaminen.	Hankkeen eteneminen ja toteutuneet toimenpiteet.	Vuoden aikana ELY-keskus on toteuttanut Loviisan alueella 3 liikenneturvallisuuskohdetta ja Loviisan kaupunki 6 kohdetta. Hankkeiden suunnittelu on edennyt lähes aikataulun mukaan.	
Pyritään ennakkoon puuttumaan sisätilaongelmiin.	Lovisanejdens högstadiumin, Lovisa Gymnasiumin ja Koskenkylän kouluhankkeiden toteuttaminen.	Hankkeiden eteneminen.		
	Sisäilman laatutilanteen parantaminen.	Sisäilmaongelmien määrä ja vakavuus.	Vuoden aikana on päätetty siirtää pääkirjasto uusiin tiloihin. Harjunrinteen koulussa on ilmennyt uusia sisäilmaongelmia ja korjaustoimenpiteisiin on ryhdytty. Liikuntahallin sisäilmatilannetta on seurattu ja liikuntahallissa on toteutettu eri toimenpiteitä ilman laadun parantamiseksi. Lapinjärvellä Kapellby skolan sisäilmaongelmia selvitettiin ja ilmastointikoneita asennettiin.	
Ylläpidetään vesi- ja viemäriverkostoa ja parannetaan lähivesistöjen tilaa.	Uuden vesihuoltosuunnitelman laatiminen.	Suunnitelma on valmis.	Uusi vesihuoltosuunnitelma on valmis.	

LAPSET JA NUORET:				
Lasten ja nuorten elämänhallintaa vahvistetaan ja kasvuympäristö on turvallinen.	Perhekkummitoiminta MLL:n kanssa.	Toteutunut toiminta.	Toiminta aloitettiin vuonna 2017 osana LAPE-hanketta.	
	Vanhemmuuden tuen työkalupakkien käyttöönotto.	Toteutunut toiminta.	Suunnitelmien mukaan koulutus alkaa vuonna 2018.	
	Nuorten matalan kynnyksen ohjaamitoiminta (15–29-vuotiaille).	Toteutunut toiminta.	Euroopan sosiaalirahaston rahoitushakemus (1.3.2018–31.12.2020) toimitettiin ELY-keskukseen syksyllä. Toiminta käynnistyy keväällä 2018.	
	Varhaisen tuen palveluiden edelleen kehittäminen perhekeskustoimintamallissa.	Toteutunut toiminta.	Uudenmaan maakunnan perhekeskustoimintamallin kehittämistyöhön on osallistuttu aktiivisesti.	
TYÖIKÄISET:				
Ylläpidetään omaa ja muiden turvallisuutta, ehkäistään ajoissa syrjäytymistä ja kavennetaan terveyseroja.	Matalan kynnyksen palveluiden ja kotiin annettavien palvelujen lisääminen ja kehittäminen.	Matkalla sosiaaliseen kuntoutukseen -projektiin osallistujat, tapaamispaikat (muu kuin keskusta).	Projekti on saanut jatkorahoituksen vuodelle 2018. Osallistujia oli enimmillään 29 henkilöä, vuoden 2017 lopussa 19. Tapaamispaikat olivat Loviisassa. Ryhmätoimintaa jaetaan jatkossa osin kokemusasiantuntijavetoiseksi. Asiakkaat ovat mukana ryhmätoiminnan mallinnuksessa.	
	Klubitalo-mallin jalkauttaminen kuntaan.	Toiminnan tulokset.	Klubitalo-malli on saatu Loviisaan, mutta klubilaiset ovat olleet evakossa Antinkylän toimipisteestä vesivahingon vuoksi joulukuusta 2017. Klubilaiset muuttavat Mariankadulle Loviisan keskustaan maaliskuussa 2018.	
Helposti tavoitettavat palvelut sekä joustava palveluiden piiriin pääsy	Monialaisen yhteistyön lisääminen aikuissosiaalityössä ja työllisyyspalveluissa.	Yhteistyötapaamiset, osallistujamäärät sosiaaliseen kuntoutukseen, kuntouttavaan	Kuntouttavassa työtoiminnassa oli Loviisasta 25 asiakasta ja Lapinjärveltä 2 (kuntien keskitasoa). TYP-toiminnassa oli Loviisasta 141	

(sisältää myös kotiin annettavat palvelut).		työtoimintaan ja TYP-toimintaan (=työllistymistä edistävät monialaiset palvelut).	asiakasta ja Lapinjärveltä 27. Sekä asiakkaiden että toimijoiden keskuudessa on ilmennyt paljon haasteita tapaamisille.	
SENIORIT:				
Lisätään turvallisuuden tunnetta. Turvallinen ja esteetön kotiympäristö, turvallinen liikkuminen, sosiaalisen verkoston lisääminen, koetun yksinäisyyden ehkäiseminen.	Turvallisuuden tunteen lisääminen: – luottamus siihen, että saa tarvittaessa apua.	Kotitapaturmatilastot (Sotkanet).		
	Koti ja liikunta turvalliseksi: – koti esteettömäksi ja oikeat apuvälineet niin sisä- kuin ulkokäyttöön – tiedotustilaisuuksia esim. eläkeläisryhmissä turvallisesta liikkumisesta ja erilaisten apuvälineiden esittelyä.	Tiedotustilaisuuksien määrät ja kotikäynnit, joilla kartoitetaan apuvälineiden tarvetta.	Vuonna 2017 ei päästy suunnittelemaan.	
	Ikäautoilu turvalliseksi: – tiedotus-/ koulutustilaisuus (osana Loviisan liikenneturvallisuusohjelmaa).	Koulutustilaisuus, osallistujamäärät.	Ikä-autoilijan kurssi on suunnitteilla.	
4. Asukkaiden työllisyyden ja taloudellisen hyvinvoinnin edistäminen				
TAVOITE	TOIMENPIDE	INDIKAATTORI	TOTEUTUMA	TILANNE
Yhteiset kaikille ikäryhmille:				
Kehitetään asukkaiden palveluja työllisyyttä tukevaksi ja eriarvoisuutta vähentäväksi toiminnaksi.	Lähipalveluiden huomioiminen kilpailuttamisessa.	Tehdyt kilpailutukset ja niiden paikallisuus.	Paikalliset toimittajat ovat menestyneet pienissä hankinnoissa. Suuret rakennushankkeet ovat olleet paikallisille rakennusliikkeille liian suuria.	
	Paikallisten yritysten toimintaedellytysten lisääminen.	Työpaikkojen lisääntyminen.	Suurempien yritysten henkilöstömäärä on lisääntynyt. Monia lupaavia yrityksiä on sijoittunut tai sijoittumassa Loviisaan.	

	Työpajojen kattavuus työttömille.	Työpajojen asiakasmäärät.	<p>Työpajojen asiakasmäärät vuonna 2017 oli 208 henkilöä, jaettuna pajoittain seuraavasti:</p> <ul style="list-style-type: none"> – aikuisten paja, 32 – nuorten työpaja, 50 – starttipaja, 9 – seinätön paja, 67 – kuntotuttava työtoiminta, 27 – Lapinjärven Taitopaikka, 23. <p>Kuntotuttavan työtoiminnan paikkoja jonotetaan.</p>	
LAPSET JA NUORET:				
Mahdollisimman moni nuori on koulutuksen piirissä.	Monialainen yhteistyö ja sen edelleen kehittäminen, jotta löydetään kohderyhmän nuoret.	Koulutuksen ulkopuolelle jääneet.	Vuoden 2016 tilaston mukaan koulutuksen ulkopuolelle jääneiden 17–24-vuotiaiden osuus on pysynyt Loviisassa edelleen korkeana ja Lapinjärvellä noussut huomattavasti. Moniammatillinen yhteistyöryhmä perustettiin nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi.	
	Ohjaamo-toiminnan aloittaminen 2018.		Euroopan sosiaalirahaston rahoitushakemus (1.3.2018–31.12.2020) toimitettiin ELY-keskukseen syksyllä. Toiminta käynnistyy keväällä 2018.	
	Let's Go -messut nuorille.	Nuorten työllisyys.	Let's Go -messut järjestettiin tammikuussa koulutuspäällikön koordinoimana. Messujen tarkoitus on varmistaa 2. ja 3. asteen koulutuspaikkoja sekä markkinoida nuorille kohdennettuja kesätyöpaikkoja.	
	Työpajatoiminta työllistymistä / koulutukseen hakeutumista tukemassa.	Toiminnan vuosittaiset tunnusluvut.	59 nuoresta 9 työllistyi ja 8 lähti koulutukseen.	

	Etsivän nuorisotyön toimintatavat.	ParEnt - kirjausjärjestelmästä saadut toimintatilastot.	Asiakkuuksien määrä oli 187 henkilöä vuonna 2017. Asiakkuuksien määrä on vakiintumassa.	
TYÖIKÄISET:				
Kehitetään työllistymisedellytyksiä lisäävää toimintaa ja pyritään lisäämään työelämävalmiuksia	Kroonista sairautta sairastavien omahoidon kehittäminen niin, ettei sairaus rajoita työntekoa tai työllistymisedellytyksiä.	Omahoitoon siirtyneiden määrä, laatumittauksen tulokset.	Omahoitoon siirrettiin vuonna 2017 noin 10 asiakasta. Laatumittauksessa potilaiden verenpaine- tasot ovat hyvät ja sen perusteella omahoitoisuutta voidaan lisätä. Tupakoivien suuri määrä huolestuttaa laatumittauksessa.	
	Pitkäaikaistyöttömien terveystarkastusten jatkaminen, kuntoutumismahdollisuuksien selvittäminen monialaisesti.	Vuosittaiset vertailutiedot tarkastusmääristä.	Pitkäaikaistyöttömien terveystarkastuksia tehtiin 63 kpl. Vain pieni osa on ns. terveitä eikä jatkotoimia tule. Lääkärityöparin puuttuminen vaikeuttaa kuntoutusasioiden yms. asioiden selvittelyä.	
	Yksilöllisen palvelutarpeen ja kotoutumisvalmiuksien kartoituksen tekeminen maahanmuuttajille. Maahanmuuttajien koulutuksen ja työllistymisen tukeminen.	Kunnassa tehdyt alkukartoitukset ja kotoutumissuunnitelmat. TE-toimiston ja kunnan alkukartoitukset, kunnan kielikerhot ja osallistumismäärät.	Loviisassa tehtiin yksi alkukartoitus ja Lapinjärvellä kaksi. Kotoutumissuunnitelman tarkistuksia tehtiin Loviisassa 23 kpl ja Lapinjärvellä 2. Työllistymistä edistettiin muun muassa Edupolin kielikoulutuksessa, vapaaehtoisten voimin pidetyllä kielikurssilla (kerran viikossa) ja kolmessa infotilaisuudessa suomalaisen työelämän käytännöistä.	
	Työttömien työllistäminen tai saattaminen oikean palvelun/etuuden piiriin.	Työttömien määrä ja osuus työvoimasta.	Työttömien osuus työvoimasta oli vuonna 2017 Loviisassa 10,8 % ja Lapinjärvellä 10 %. Työttömien osuus	

			<p>laski vuodessa 1,5 %. Myös pitkäaikaistyöttömien määrä on vähentynyt.</p> <p>Lapinjärvellä Taitopaikka-toiminta (työttömien valmentaminen työelämään) tuoteistettiin ja sitä alettiin myydä muillekin kunnille. Toiminta on kasvussa.</p>	
SENIORIT:				
Ikäihmisten kalliista laitoshoidosta luovutaan ja se korvataan tehostetulla kotihoidolla ja palveluasumisella.	Omassa kodissa asumisen mahdollistaminen mahdollisimman pitkään.	Laitoshoidon ja tehostetun palveluasumispaikkojen määrät ja kotihoidon asiakkaiden tuntimäärät.	<p>Laitoshoitoa vähennettiin Taasiakotia muuttaessa tehostetuksi palveluasumiseksi 1.1.2017. Vuoden 2017 aikana on sen lisäksi vähennetty 12 ympärivuorokautista hoitopaikkaa.</p> <p>Harmaakallion palvelutalo valmistui joulukuun puolella välissä. Asukkaat muuttivat taloon 13.12.2017. Laitoshoito ikäihmisille loppui 13.12.2017.</p>	
Kotiin vietävien palveluiden toteutus on hyvin organisoitua	<p>Kotona asuminen on taloudellisesti edullisin vaihtoehto kaikille:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin panostaminen – ikäihmisten laitoshoidon lopettaminen, tehostetun palveluasumisen paikkojen vähentäminen ja kotihoitoon panostaminen. 		<p>Seurataan I & O-hankkeen (Ikääntyvien koti- ja omaishoidon hanke) kokeiluja ja otetaan vuonna 2018 käyttöön Tehokas kotikuntoutus -malli.</p> <p>Lapinjärvi: HILLA-hanke Med Group Oy:n kanssa etenee suunnitellusti. Hankkeessa tavoitteena on ihmislähtöisyyden tuominen kotihoitoon ja tehostetun kotihoidon toteuttaminen niin, että</p>	

			mahdollisimman pitkään kotona asuminen toteutuu.	
--	--	--	---	--